

Beroep

Het waarom en het hoe van de synergie tussen de externe accountant en de financiële instelling

GÉRARD DELVAUX

Voorzitter IAB

In deze bijdrage maakt onze Voorzitter een uiterst praktische bedenking over het belang van de opstelling van een volledig en betrouwbaar financieel plan tot begeleiding van de voornaamste fasen in het bestaan van een onderneming: oprichting, herstel en uitbreiding. Hij besluit met een suggestie: een echt platform van welbedeelde relaties tussen kredietinstelling, ondernemer en accountant.

VERTROUWEN: DE SLUITSTEEN

De accountant, de gangmaker van heel wat gesprekken tussen de onderneming en haar financiële instelling, is beider vertrouwenspersoon. Niet alleen omdat hij de onderneming waarin hij zijn opdracht vervult grondig kent, maar ook omdat hij deze opdracht vervult in complete onafhankelijkheid, de hoeksteen van ons beroep. Moeten we er nog aan herinneren dat de wetgever, bij de opstelling van de zogenaamde wet tot hervorming van het bedrijfsrevisoraat en de accountancy in 1985, erop stond dat in de functieomschrijving van de externe accountant uitdrukkelijk werd bepaald dat deze onder meer de analyse, door middel van boek-

houdkundige technieken, van de toestand en de werking van de ondernemingen op het stuk van hun krediet, hun rendement en hun risico's inhoudt?

Wegens de moeilijke toestand ten gevolge van de aanslepende economische crisis lijkt het momenteel niet meer zo makkelijk om de bankkranen geopend te krijgen als kmo's en kmi's financiële stromen verlangen. Uit de praktijk weten we nochtans dat de reden daarvan ook bij het gebrek aan administratieve en boekhoudkundige stiptheid van de ondernemer zelf kan liggen. Ondanks zijn vaardigheid in het technisch beheer van zijn zaak, aarzelt hij immers al te vaak

om het advies van een accountant in te roepen om hem in zijn beheer bij te staan. Met als resultaat dat bij de geplande verrichting te laat rekening wordt gehouden met de adviezen en expertises, die voornamelijk van preventieve aard zijn.

Om de daad bij het woord te voegen verdedigen we dit standpunt ten stelligste bij onze tussenkomen in de werkgroepen kmo-financiering (groep Eric ANDRÉ) op het kabinet LARUELLE. Ook in de werkgroep IAB-BIBF, die logischerwijs de naam "Financieel Plan" draagt, is de optimalisatie van het financieel plan een prioriteit.

PARTNERSHIP TUSSEN DE BANKEN EN DE BOEKHOUDPROFESSIONAL: EEN HUWELIJK UIT BEREKENING...

Krediet – en het is niet meer dan normaal dat we er soms de aandacht op vestigen – is bestemd voor de volledige economische sector, met name de grote ondernemingen, maar ook de zelfstandigen, de vrije beroepen, de kmo's, de starters en de ondernemingen in groeifase. Dit begrip omvat alle ter beschikking van de ondernemingen gestelde middelen die noodzakelijk zijn voor de oprichting, de uitbreiding en de overgang van ondernemingen. Deze middelen, die een aanvulling zijn van de persoonlijke financiële bijdrage van de ondernemers, moeten in elk geval binnen aanvaardbare normen op het gebied van de terugbetaling vallen.

De accountant ' moet, in het kader van een echte partnership met de kredietinstellingen waarnaar hij steeds moet streven, voor zijn klant de toegang tot het krediet vergemakkelijken. Dit kan hij doen door het risico van de klant, maar ook dat van de kredietinstelling, zo veel mogelijk te beperken. In dat perspectief moeten in samenspraak met de bank bepaalde faciliteiten worden onderzocht, zoals de nieuwe financiële producten die onlangs, in samenwerking met het Participatiefonds op de markt werden gebracht. We vermelden onder meer de leningen voor de oprichting, de overgang,

progressieleningen, startersleningen, 50+-leningen, met welomschreven interventiedoeleinen

Het belang van het financieel plan bij de oprichting van een onderneming mag ook eens worden onderstreept in het licht van de aansprakelijkheid van de ondernemer.

den, vastgestelde plafonds, met bepaalde soepele waarborgen (zie IAB-Info nr. 18/2004).

Het belang van de kredietverlening kan, in het algemeen, in verschillende levensfasen van de onderneming tot uiting komen:

- bij de oprichting van de vennootschap, op basis van de conclusies van het financieel plan, om tegemoet te komen aan:
 - ▶ financieringsbehoeften voor de investering in materiële en immateriële activa;
 - ▶ financiering van de behoefte aan bedrijfskapitaal;

- bij de uitbreiding van de onderneming maar ook voor de voor de exploitatie van de onderneming noodzakelijke inrichtings- en verbouwingswerken;
- bij de eventuele overname van een handelsfonds;
- bij moeilijkheden van voorbijgaande aard.

In al deze cruciale fasen is de analyse, met behulp van de procédés van de boekhoudtechniek die hij perfect beheerst, de voornaamste opdracht van de accountant.

DE AANSPRAKELIJKHEID VAN DE ONDERNEMER ONDER DE LOEP

Het belang van het financieel plan bij de oprichting van een onderneming mag ook eens worden onderstreept in het licht van de aansprakelijkheid van de ondernemer. De accountant, de wettelijke behoeder van de onderneming, moet de aandacht vestigen op de problemen die bij de opstelling van het financieel plan aan het licht komen: hij moet aantonen dat het maatschappelijk kapitaal toereikend is voor het opstarten van de onderneming onder normale voorwaarden van levensvatbaarheid en ontwikkeling. Het is de eerste begroting van de onderneming op basis van het geplande programma.

Het is derhalve van het hoogste belang dat de accountant zijn

klant bijstaat bij de opstelling van dat financieel plan. Dat plan moet, mijns inziens, verschillende hoofdstukken bevatten die we hierna opsommen. Dat eerste businessplan, de rugengraat van het ondernemingsplan, is van primordiaal belang. Het moet worden besproken met de financiële instelling die, in een echte partnership met de kmo, de kredieten zal verschaffen die nodig zijn voor het opstarten en het doorgroeien van de onderneming en voor de dekking van de behoeften aan bedrijfskapitaal.

De accountant moet er zich wel voor hoeden zich in de plaats van zijn klant te stellen. Hij heeft de taak van adviseur en deskundige in functie van de als redelijk aangenomen veronderstellingen. Daarom:

- moet in zijn verslag de nadruk worden gelegd op de wettelijke concepten van de opstelling van het financieel plan en van de aansprakelijkheid van de oprichters;
- moeten de hypothesen nauwkeurig worden uiteengezet, zoals het activiteitsproject, het eigen vermogen, het geleende kapitaal, de te verrichten investeringen, het te verlenen klantenkrediet;
- moet, uitgaande van deze hypothesen en de verschillende investerings-, aankoopbegrotingen, enz., een resultatenbegroting worden opgesteld waarbij rekening wordt gehouden met de cyclusverschillen. Derhalve moet deze

begroting van maand tot maand worden opgesteld.

- Na de opstelling van deze maandelijks resultatenbegrotingen, en op basis van de financiële middelen van de onderneming, moet een maandelijks liquiditeitsbegroting worden opgesteld;
- uit de maandelijks resultatenbegrotingen en de maandelijks liquiditeitsbegroting kunnen de verschillende balansen worden afgeleid en kan de haalbaarheid van het financieel plan worden nagegaan;
- in zijn conclusies moet de accountant zijn advies geven over de door de toekomstige bedrijfsleiders van de onderneming gestelde hypothesen.

Kortom: het financieel plan moet absoluut geloofwaardig en op basis van redelijke veronderstellingen zijn opgesteld. De accountant is de sleutelfiguur van het vertrouwen dat tussen de kredietinstelling en de ondernemer wordt gewekt, waardoor voor laatstgenoemde de geldkranen die nodig zijn voor de financiering van zijn plan opengaan.

DE VIER STAPPEN VAN HET FINANCIËEL HERSTELPLAN

De bank speelt een voorname rol ten aanzien van een onderneming in financiële moeilijkheden, met name om deze van de kredieten te voorzien die nodig zijn voor de continuïteit van de bedrijfsuitoefening. Daartoe

steunt de bank op herstelplannen opgesteld op basis van redelijke veronderstellingen. De accountant van zijn kant, past bij de opstelling van een businessplan dezelfde werkmethode toe als degene waardoor hij zich liet leiden bij zijn opdracht bij de oprichting van de onderneming.

Dat impliceert:

- dat hij de realistische en redelijke veronderstellingen moet controleren;
- een kortetermijnbegroting (6 –12 maanden), per maand qua resultaten moet opstellen;
- een kortetermijnliquiditeitsbegroting (6 –12 maanden), per maand moet opstellen;
- en het effect van deze veronderstellingen op de boekhoudkundige toestand moet nagaan.

In dergelijk geval moet de kwaliteit van de informatie die de gesprekken met de financiële instelling beheerst, steunen op en uitgaan van een snelle controle van een recente boekhoudkundige toestand op basis waarvan de correcte toestand van de onderneming kan worden nagegaan om deze vervolgens, op realistische wijze, over 6 tot 12 maanden te projecteren.

Het synthetisch verloop kan als volgt worden samengevat:

1ste stap

CONTROLE VAN DE INTERNE ONDER-
NEMINGSPROCEDURES

= betrouwbaarheid van de informa-
tie, van de interne controle

2de stap

CONTROLE VAN DE RECENTE BOEK-
HOUDKUNDIGE TOESTAND

3de stap

ONDERZOEK VAN DE
HERSTELHYPOTHESEN

4de stap

GEADVISEERDE OPLOSSINGEN EN
BESPREKINGEN MET DE BEDRIJFSLEI-
DERS VAN DE ONDERNEMING EN
MET DE FINANCIËLE INSTELLING

VEELEER UITBREIDING DAN
HERSTEL...

Het belang van de opstelling van een duidelijk en expliciet analytisch rapport om de kredietverstrekking te bezorgen, moet niet meer worden aangetoond, en nog minder het feit dat deze verrichting moet kaderen in een constructieve en permanente dialoog met de financiële instelling.

Het is bekend dat de bankiers veel terughoudender zijn geworden in hun beslissingen om krediet toe te staan aan de ondernemingen, en dit wegens

de problemen ten gevolge van de talrijke faillissementen van de laatste jaren. Om deze moeilijkheden te verlichten, werden geleidelijk aan openbare initiatieven opgezet om de aan de onderneming toegestane kredieten gedeeltelijk te waarborgen, maar steeds in aanvulling op de verschillende door de oprichters verleende zekerheden.

Het kan echter voorkomen dat sommige curatoren de bankiers verder aansprakelijk stellen dan wegens het voorschieten van fondsen, waarbij ze uitgaan van het beginsel dat de schuldeisers, door de toegestane leningen zwaarder werden benadeeld. Naast een belangrijke aansprakelijkheid vanwege het bestuursorgaan van de onderneming, is de aansprakelijkheid van de bankier reëel, en deze zou, mijns inziens, kunnen worden afgezwakt door steeds meer een beroep te doen op een boekhoudprofessional, met name de accountant.

EEN PAAR SUGGESTIES ALS
CONCLUSIE...

Wanneer de bankier of de kredietinstelling twijfels koestert over de continuïteit van de bedrijfsuitoefening onder normale omstandigheden van leefbaarheid en groei, doen ze er ongetwijfeld goed aan om een beroep te doen op een externe accountant. Derwijze kunnen ze beschikken over een betrouwbaar en geactualiseerd document, opgesteld na een

controle over de boekhoudkundige en financiële toestand van de onderneming. De kosten van dergelijk verslag zullen het risico dat de kredietinstelling loopt wanneer ze te lichtvaardig krediet heeft toegestaan aan een onderneming in moeilijkheden ruimschoots compenseren. Dergelijke diagnose kan in kmo's en kmi's snel worden gesteld. Als deze suggestie wordt opgevolgd, moet de onderneming dagelijks haar boekhouding bijhouden en maandelijks resultaten- en liquiditeitsbegrotingen opstellen.

Desgevallend zouden de algemene voorwaarden voor het verlenen van krediet in bepaalde moeilijke situaties de verplichting kunnen inhouden dat de ondernemingen een attest van een externe accountant moeten voorleggen over de controle en de analyse van een periodieke toestand.

Als echte adviseur van de onderneming zal de accountant aan de bankier de professionele zekerheid verschaffen dat alles wat gepland is door degenen die de maatschappelijke risico's dragen, correct en redelijk is. Zonder andere achterliggende idee dan de wederzijdse zorg voor echte efficiëntie, zal de partnership tussen de kredietverstrekker, de onderneming en haar accountant aldus correct worden gesmeed.¹

Note

¹ Accountant, boekhouder, bedrijfsrevisor